

Список використаних джерел:

1. Мазур І. Д. Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України : збірник наукових праць XII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет–конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України». Вінниця. ВТЕІ ДТЕУ. 2023. С. 366. URL: http://www.vtei.com.ua/doc/2023/konf2707/zb_fin.pdf#page=366
2. Андрійчик О. Я. Цифровізація ринку фінансових послуг України : виклики та переваги. Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення 2023. (випуск 78), С. 107. URL: http://www.konferenciaonline.org.ua/data/downloads/file_1693298685.pdf#page=107
3. Бондарук Т. Г., Богріновцева Л. М., Бондарук О. С. Шахрайство із використанням банківських платіжних карток як спосіб фінансування тероризму та сепаратизму. Статистика України. 2023. №2 (101). С. 4 – 13.

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ АУДИТУ: ЯК ВИЗНАЧИТИ РИЗИКИ?

Шульга Світлана Володимирівна,

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

Міністерство фінансів України опублікувало нові міжнародні стандарти управління якістю (надалі – МСУЯ), МСУЯ 1 «Управління якістю для фірм, що виконують аудити чи огляди фінансової звітності, або інші завдання з надання впевненості чи супутніх послуг», МСУЯ 2 «Перевірки якості завдання» [1,2]. Оприлюднення цих стандартів вимагає від аудиторських фірм створення системи управління якістю (надалі – СУЯ). Під управлінням якістю в аудиторській фірмі слід розуміти ціленаправлену дію на групу із завдання (персонал аудиторської фірми) з метою отримання запланованого результату – надання аудиторського звіту, що відповідає обставинам суб'єкта господарювання.

МСУЯ 1 та МСУЯ 2 надають лише загальну директиву що організації та методичного забезпечення СУЯ. Для реалізації нормативних вимог аудиторська фірма має розробити внутрішньофірмові приписи щодо визначення цілей якості, ідентифікації та оцінки ризиків якості. Починати розробку внутрішньофірмового стандарту необхідно з опанування термінів, таблиця 1.

Дефініція за МСУЯ 1, МСУЯ 2

№	Дефініція	Тлумачення
1	Недолік в системі управління якістю фірми	недолік, що має місце коли: (а) ціль якості, що необхідна для досягнення цілей СУЯ, не встановлена; (б) ризик якості або комбінація ризиків якості не ідентифіковані або належним чином не оцінені; (в) дія або комбінація дій у відповідь не знижують до прийнятно низького рівня ймовірність виникнення відповідного ризику якості через те, що дія у відповідь не розроблена належним чином, не впроваджена або не функціонує ефективно; або (г) інший аспект СУЯ відсутній або не розроблений належним чином, не впроваджений або не функціонує ефективно, в результаті чого якусь із вимог МСУЯ не було враховано
2	Цілі якості	бажані результати щодо компонентів системи управління якістю, які повинні бути досягнуті фірмою
3	Ризик якості	<ul style="list-style-type: none"> • це ризик, який обґрунтовано може: (а) виникнути; і (б) окремо або в поєднанні з іншими ризиками негативно вплинути на досягнення однієї або декількох цілей якості
4	Дія у відповідь на оцінені ризики (щодо СУЯ)	це політики або процедури, розроблені і впроваджені фірмою у відповідь на один або декілька ризиків якості: (а) політики – це положення про те, що слід або не слід робити у відповідь на ризик якості. Такі положення можуть бути задокументовані, прямо викладені в повідомленнях або передбачатися в діях та рішеннях; (б) процедури – це дії для реалізації політик
5	Постачальник послуг (в контексті МСУЯ1)	це фізична особа або інший суб'єкт, зовнішні по відношенню до фірми, які надають ресурс, який використовується в системі управління якістю або при виконанні завдань. До постачальників послуг не належать мережа фірми, інші фірми – члени мережі або інші структури або суб'єкти в мережі
6	Перевірка якості завдання	це об'єктивна оцінка значних суджень, які висловила команда із завдання та висновків, яких вона дійшла щодо них, виконана відповідальним за перевірку якості завдання та завершена на дату звіту із завдання або раніше
7	Відповідальний за перевірку якості завдання	це партнер, інша особа у фірмі, або зовнішня особа, призначена фірмою для виконання перевірки якості завдання

Продовження таблиці

8	Відповідні етичні вимоги	це принципи професійної етики та етичні вимоги, що застосовуються до професійних бухгалтерів при проведенні перевірки якості завдання. Відповідні етичні вимоги зазвичай включають положення Міжнародного кодексу етики професійних бухгалтерів (включаючи Міжнародні стандарти незалежності), що стосуються аудитів або оглядів фінансової звітності, або інших завдань з надання впевненості та супутніх послуг, разом з більш суворими національними вимогами
---	--------------------------	--

Джерело: складено на підставі [1,2].

Термінологія дає змогу оцінити знання, що містять МСУЯ та уніфікувати їх в робочих документах аудитора щодо оцінки СУЯ.

Ризик слід визначати як ймовірність настання негативних наслідків, в тому числі для самої фірми та користувачів аудиторських звітів. Оцінка ризику має відповідати характеру та обсягу діяльності аудиторської фірми, тобто застосовується принцип масштабування. Цей принцип має враховувати а) характер і обставини фірми; б) характер і обставини завдань, які виконує фірма. Оцінка ризику передбачає його ідентифікацію, визначення заходів по зниженню до прийняттого рівня. При оцінці ризику якості важливо розрізняти ідентифікований САД ризик якості та прийнятний ризик якості. Ідентифікований ризик якості – це властивий для фірми ризик, який існує до застосування заходів із мінімізації ризику до прийняттого фірми рівня. Прийнятний ризик – це ризик, який залишається після застосування заходів із мінімізації до прийняттого для аудиторської фірми рівня.

Проведені опитування аудиторських фірм третього та четвертого розділу Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, власний досвід автора свідчить, що для таких суб'єктів властивий ризик якості зводиться до такого: стратегічний; операційний; репутаційний; юридичний; фінансовий, таблиця 2. Запропонована класифікація не є остаточною і потребуватиме свого розширення для аудиторських фірм із значною кількістю співробітників – більше 10 осіб.

Таблиця 2

Класифікація ризиків якості аудиторської фірми

№	Класифіковані ризики	Сутність ризику
1	Стратегічний ризик	ризик невірної обрання стратегій; бізнес – цілей; ресурсів, задіяних для досягнення цих цілей; невірних бізнес – рішень

Продовження таблиці

2	Операційний ризик	ризик якості, викликаний помилками або недосконалістю організаційних процесів, систем управління в аудиторській фірмі, помилками у виконання завдань, недостатністю людських, технологічних, інтелектуальних ресурсів або несприятливих зовнішніх подій нефінансової природи
3	Репутаційний ризик	можливість втрати ділової репутації аудиторської фірми
4	Юридичний ризик	ризик порушення або недотримання аудиторською фірмою вимог законів, нормативно – правових актів, внутрішньофірмових політик і процедур, у т.ч. етичних принципів
5	Фінансовий ризик	несплата за аудиторські послуги, обмеження бюджету, встановлення жорстких строків виконання завдання з боку клієнта

Джерело: складено на підставі опитувань аудиторських фірм.

Заходами з мінімізації ризиків можуть бути наступні:

- внесення змін до внутрішніх стандартів управління якістю;
- дисциплінарні стягнення;
- отримання додаткових знань та досвіду (заходи з безперервної освіти, внутрішні семінари, консультації);
- перегляд потреби в ресурсах;
- посилення всіх видів контролю в аудиторській фірмі, в тому числі контроль за впровадженням визначених вище заходів.

Все це дає змогу класифікувати та виявити аудиторській фірмі властиві саме їй ризики якості і зосередити на них увагу, як при створенні приписів СУЯ, так і при їх застосування під час виконання аудиторських завдань.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт з управління якістю (МСУЯ) 1 «Управління якістю для фірм, що виконують аудити чи огляди фінансової звітності, або інші завдання з надання впевненості чи супутніх послуг», URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-auditu>

2. Міжнародний стандарт з управління якістю (МСУЯ) 2 «Перевірки якості завдання» URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-auditu>